Педагогічні КАДРИ

газета

ЗАСНОВАНА У ЖОВТНІ 1929 РОКУ

№ 8 (1618) ЖОВТЕНЬ 2011 РОКУ

НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

ЛІНА КОСТЕНКО: “ПОВИННА БУТИ ГУМАНІТАРНА АУРА НАЦІЇ”

ЛІНА КОСТЕНКО – почесний професор університету

20 вересня 2011 року Ліна Костенко стала почесним професором НПУ імені Драгоманова. О 14-00 почалася урочиста Вчена рада, на якій поетеса виступила перед студентами та викладачами.

“Педагогічні кадри” публікують інавгураційну промову Ліни Костенко, тези з виступу професора Володимира Погребенника та враження присутніх.

Я ВДЯЧНА за велику честь бути почесним професором Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Я вчилась тут, тільки тоді він називався Педінститут. Тоді не йшлося про те, що я стану професором. Пам’ятаю, як з вікон аудиторії було видно Володимирський собор. Я слухала дзвони Володимирського собору, і це за радянських часів! Мені ще тоді викладач з марксизму-ленінізму поставив “трійку”. Це була моя єдина “трійка” в житті. А восени я просто тікала з лекцій. Тікала в Ботанічний садок і збирала красиве осіннє листячко.

Думаю, що між Педінститутом імені Горького та НПУ ім. Драгоманова – велика різниця. Тут казали, що він вільний від ідеологічних облуд. Я думаю, що це справді так. І я вважаю за честь бути професором цього університету. Думаю, що сьогодні сама я вчилася б у такому університеті добре і не тікала із занять. Так я відчуваю.

Знаю, що маю вам щось сказати. Колись я в Києво-Могилянській академії зробила доповідь про гуманітарну ауру нації. Минуло одинадцять років, а гуманітарної аури так і нема. Я скажу вам сьогодні те, що мені здається вкрай важливим. Є проблеми та питання, про які хочеться дискутувати. А є проблеми, про які навіть і говорити не хочеться. І про одну з них нам треба разом подумати.

Як ви знаєте, панує думка, мовляв, зараз головне – економіка: дешевий газ, добробут народу, а потім розпочнеться розквіт культури. Неправда. Згадайте, коли створювалися великі твори. Не тоді, коли художник чи письменник перебував у найкращому становищі. Згадайте, Сервантес писав свого “Дон Кіхота”, живучи в трактирі з ласки трактирника, який його підтримував і сам від того падав у боргову яму. А в нас все чекають, що Азаров зробить економіку, і все розцвіте. Це не так. Повинна бути гуманітарна аура нації. Вона не вирішує всіх суспільних, соціальних проблем, але дає той ушляхетнюючий образ нації, що не соромно з’явитися у світі. Колись я говорила студентам, що ця гуманітарна аура є, але насправді її досі немає. Одним із найяскравіших спектрів цього ушляхетнюючого образу є література. Моя постійна ідея-фікс: література – та високовольтна лінія духу, яка проходить крізь віки. Донька Оксана у мене десь знайшла рядок, що то – високовольтна лінія Голгоф. Теж правда. Тому що люди, котрі по-справжньому присвячують себе культурі рідного народу, які знають, що роблять, часом за це розплачуються життям.

Ще одне – рух опору. Загадайте, що Камю сказав: “Світ ділиться навпіл – на чуму та на її жертв”. Наш людський обов’язок – не стати на бік чуми. Давайте згадаємо, коли в Україні був справжній рух опору. Він був ще в часи Шевченка. І цю високовольтну лінію духу підняли “шістдесятники”. Ось про них я і розкажу.

Вручення мантії почесного професора університету Ліні Костенко

Цей рух опору ми хотіли передати наступним поколінням. Головне, щоб було кому його передавати. Але ж ви знаєте, що зараз відбувається в культурі. Панує комерціалізація, що не сприяє створенню гуманітарної аури духу. Я читаю сучасні дослідження і не розумію, чому дослідники не бачать суті явища “шістдесятників”. От я недавно в “Смолоскипі” читала дослідження про те, чи “шістдесятники” були бунтом поколінь, чи викликом часу. Але це і не те, і не те. Ви не жили в той час і не уявляєте, що це було неможливим. Як писав Василь Стус, була “малесенька шопта”. То вже потім історія нас рубрикувала як шістдесятників. Ми тоді були молоді і не знали, що ми “шістдесятники”. Не можна саморубрикуватися, не можна самим давати собі звання. Так було і з “Розстріляним Відродженням”, вже потім їх так назвали. Саме такі люди несли високовольтну лінію духу. “Шістдесятники” – це явище лише українське. От зараз ділять літературу на шістдесятників, сімдесятників, вісімдесятників, дев’яностників, двотисячників... А далі що?

Одним вистачає рік-два, щоби спалахнути, а іншим – і життя замало. Мікеланджело у свої 89 років сказав, що пізнав у мистецтві тільки ази. Геній завжди пізнає тільки ази і саме під кінець життя. Не вірте рубрикації десятиліть. Не можна міряти літературу десятиліттями. Талановиті люди з “вісімдесятників” можуть бути корисними і в 2012 році. В кожному поколінні є різне. І в теперішніх поколіннях так само.

Тому я би радила оперувати іншими поняттями. Краще оперуйте поняттями “плеяда” чи “когорта”. Ми і стали шістдесятниками, тому що були когортою. Між собою ми були об’єднувані спільними цінностями та взаємоповагою. Я не знаю другого такого покоління. Ну може ще Київська школа, ну може ще вісімдесятники. А далі такого вже не було. Треба, щоб у вашому середовищі з’явилася когорта...

Нормальному письменнику треба народитися талановитим. От народилася талановита людина – і пиши собі. В Україні все ускладнюється: режими всілякі й мова, за яку треба боротися. “Язык, – казав Горький, – это первоэлемент литературы”. А українцям потрібно боротися за свій перший елемент. Я думаю, що шістдесятники багато зробили саме для цього. Вони боролися та писали. А ще серед них були перекладачі – Лукаш, Кочур. Це знову питання щодо когорти. Вони зробили величезну справу для української мови. В радянські часи боролися, рятували мову. Певно ж, не для того, щоб нині її спускали на російський мат. Може, хтось думає, що це епатажно, цікаво. Але це нецікаво. Я вам скажу, що все починається з солідарності, а не з епатажу і скандалів. Справжні справи починаються із солідарності та поваги один до одного, чого тепер немає.

Коли шістдесятники несли свою високовольтну лінію духу, хтось помер, хтось не витримав. Це вдарило по їхній особистій долі та творчості. Але не треба їх судити. Треба думати. Треба бути глибшими та порядніші. Не треба засмічувати суспільство ворожістю. Насамперед слід думати, а то сьогодні такі швидкі присуди. Давайте будемо глибшими і порядніші. Даль казав: “Чая в своем противнике порядочного человека”. Коли сперечаєтесь з кимсь, сподівайтесь, що він – чесна людина. Якщо ж ні, тоді вже ставте на місце й боріться. Бо не варто суспільство засмічувати ворожістю. Що ж вийшло?

Шістдесятники працювали та боролися, мали дуже важку долю. Але коли прийшов час передати високовольтну лінію духу, настав інший час. Її ніхто не взяв. Настав час інший. Але ж який інший? Подумайте?! Уже постала омріяна держава. Чому держава, за яку покладено стільки людських життів, замість справжнього ставлення до себе отримала пофігізм?! Чому, сказати б, був перекривлений Сосюра, який написав вірш “Любіть Україну”? Комусь він здався смішним, і перекривили: “Любіть Оклахому”. Долюбилися Оклахому. Ну, і що? Думаю, вас, молодих, це не зачепило, тому що істина прокладає шлях крізь покоління й віки. От коли шістдесятники прийшли, то між ними і 20-ми роками був провал – соцреалізм. Ми ж шукали ті 20-ті роки і з ними поєдналися. Зараз між нами й наступниками теж провал, тому що не любимо матерщину і комерціоналізм. Я чогось сподіваюся, що саме ваша генерація цю естафету прийме. Вона вже зовсім інша. Помітила, що їй не потрібні погані напрацювання. Але зараз потрібне щось справжнє. Талановиті люди це зроблять.

Не злюбили і Василя Симоненка, який писав, що “вибрати не можна тільки Батьківщину”. Один письменник написав, а може, десь купити собі батьківщину. Для того, щоб купити нову, стару доведеться продати. Так нечесно.

Я не знаю, хто придумав, що у 1960-ті роки була “відлига”. Тоді була “кузькіна мать”. Але сонячна енергія молодих талановитих людей все те перепалювала.

Хочу нагадати вам, що один кавказець сказав, що можна прожити без вугілля, але не можна прожити без гідності. Можу нагадати і білогвардійського генерала Корнілова, який також сказав: “Я ничего не боюсь, кроме позора России”. Коли у нас з’являться люди, які нічого не боятимуться, крім ганьби України, тоді буде Україна. Я сподіваюся, що це будете ви, молоді.

Драгомановці уважно слухають Поетесу

Фоторепортаж

Обрали вічну професію

стор. 2

Офіційно

Європейський Форум ректорів

стор. 4, 5

Постать

“Наука і викладання – це спільне” М. Закович

стор. 6

Фоторепортаж

ОБРАЛИ ВІЧНУ ПРОФЕСІЮ

"Голос країни" Тоня Матвієнко вітає першокурсників

Вітали драгомановців з новим навчальним роком відомі митці та інтелігенція України. На свято завітали письменники Борис Олійник і Іван Драч, заступник голови Київської міської державної адміністрації Леонід Новохатько, голова Шевченківської районної у місті Києві державної адміністрації Сергій Зімін, директор Українського центру оцінювання якості освіти Ірина Зайцева.

Ректор НПУ імені М. П. Драгоманова Віктор Андрущенко висловив упевненість у тому, що в педагогічний виш прийшла гідна молодь: *"До нас прийшла молодь, яка достойно зарекомендувала себе на шкільній лаві, витримала тестові й фахові випробування, співбесіди, підтвердила готовність до здобуття університетської освіти. Левова частка молоді, яка знаходиться у залі, свідомо та цілеспрямовано обрала для себе вічну професію і має намір стати Вчителем"*. А для підготовки вчителя, за словами Віктора Петровича, університет має все необхідне: *"... світлі аудиторії, комп'ютерні класи, комфортні гуртожитки, а головне – прекрасних викладачів, які, виконуючи настанови видатних педагогів минулого – К. Ушинського, М. Пирогова, А. Макаренка, В. Сухомлинського, – серце віддають дітям, молоді та студентству"*.

Настанови і привітання першокурсники приймали й від Президента Національної академії педагогічних наук України, голови наглядової ради університету Василя Кременя: *"Школа може бути сучасною тоді, коли буде сучасним вчитель. Тож ваше навчання повинне бути творчим. Ви маєте піти далі, ніж ваші вчителі... Лише ваше серце, ваша людяність, любов до дитини допоможе зробити вам це... Майбутнє і освіти, і країни буде залежати від вас!"*.

Студентськи квитки Драгомановського університету цього року отримали 2880 першокурсників. Старші драгомановці передали першокурсникам символічні Ключ до Знань і Студентський квиток. За доброю традицією університету, перший курс дружно склав клятву студента-драгомановця, пообіцявши "бути вірним високому покликанню вчителя".

Катерина Порохняк
Фото Вікторія Сапата

Гопак від ансамблю імені Вірського

Запальні танці і співи від заслуженого артиста України Анатолія Гнатюка

Для драгомановців співає народна артистка України Ніна Матвієнко

Привітання поважних гостей

Проф. Г. І. Волинка передає ключ від Знань

Європейський досвід

ЩЕ ОДИН КРОК ДО СПІВПРАЦІ

ДЕЛЕГАЦІЯ Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова у складі ректора Віктора Андрущенка, проректора з міжнародних зв'язків Володимира Лавриненка, директора Інституту соціології, психології та управління Володимира Євтуха та директора Інституту іноземної філології Володимира Гончарова разом з експрезидентом Леонідом Кравчуком взяла участь у святкуванні 20-річчя незалежності України у Франкфурті-на-Майні.

Тепла зустріч та гостинні прийоми стали запорукою укріплення дружніх стосунків між двома державами, налагодження тісніших культурних і наукових зв'язків. Леонід Макарович та Віктор Петрович виступили на урочистому вечорі з вітальними промовами та вдячністю за проведення таких заходів німецькою стороною.

Ректор НПУ звернув особливу увагу на плідну співпрацю вищих навчальних закладів України та Німеччини, що вже давно презентувала високі результати. За вагомий особистий внесок у розвиток міжнародного співробітництва у цій сфері та у зв'язку з 20-річчям незалежності України він нагородив орденами вишу Президента Німецько-українського товариства економіки і науки **Ганса-Юргена Досса** та професора **Моріца Гунцінгера**.

Програмою офіційного візиту були передбачені зустрічі української делегації з президентом Гьоте університету, професором **Вернером Мюллером-Естерль**, що зокрема включали обговорення можливих напрямків співробітництва. Німецька сторона зацікавилась науковими розробками вчених НПУ імені М. П. Драгоманова у галузі підготовки педагогів, які займаються реабілітацією, адже драгомановці славляться потужними науковими школами **Віктора Синьова** та **Володимира Бондаря**. Вагомою, на думку обох сторін, стане співпраця університетів у сфері математики, і великий досвід Гьоте університету з цієї дисципліни буде поштовхом до інновацій у галузі на Україні.

У рамках співпраці передбачається обмін викладачами та студентами, підготовка спільних студентських наукових робіт, що особливо важливо для нашого університету. Німецькі колеги погоджуються навіть фінансувати переклад та видавництво кращих наукових досліджень наших спудеїв. А також це хороша перспектива майбутнього стажування українських вчених у наукових структурах Німеччини.

З цікавістю німецькими науковцями була сприйнята пропозиція Віктора Петровича, що стосувалася підготовки нового вчителя XXI століття для об'єднаної Європи. Вони погодились відвідати Україну та взяти участь у Форумі ректорів.

Цікавлячись структурою та методикою управління освітніми закладами Німеччини, українська делегація зустрілась з керівником департаменту Міністерства освіти землі Гессен Даніелем Кофером. Зокрема, хорошим здобутком стане запозичення німецького досвіду систем і шляхів фінансування навчальних закладів, підтримки наукових галузей. Німецькі колеги готові сприяти драгомановцям у налагодженні зв'язків з дослідницьким педагогічним інститутом у Франкфурті, науковими центрами і лабораторіями.

За словами професора Володимира Євтуха, такий офіційний візит української сторони – перший, але дуже вагомий крок до співпраці. Наступним етапом стане укладання листів-пропозицій, чимало зустрічей і обговорень, а головне – підписання договору. Освітній досвід європейських країн – це довговіковий здобуток, і особливо приємно, що ми знайшли підтримку та розуміння у німецьких колег, адекватне сприйняття нашого прагнення співпраці, особливо на рівні президента і ректора університету.

Людмила КУХ

Урочисте засідання Вченої ради університету

Природа несподіваних тріумфів

І в епіцентрі логіки і стресу
де все змішалось – рідне і чуже,
цінує розум вигуки прогресу,
душа скарби прадавні стереже.
Ліна Костенко

20 ВЕРЕСНЯ 2011 року Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова приймав у своїх стінах тріумфуючу поетесу – Ліну Василівну Костенко.

У своєму вступному слові ректор університету, академік **Віктор Андрущенко**, привітав драгомановців із тим, що до його родини приєднався такий знаний і талановитий майстер слова, як Ліна Костенко. Віктор Петрович розповів про те, яким сьогодні є університет, про важливість підготовки вчителя, а також зазначив цінність поезії у формуванні особистості.

Кілька годин черга за автографом Поетеси

Ліна Костенко кожному приділила час і поспілкувалася

Наступною була доповідь професора **Володимира Погребенника**, який не тільки виголосив заслужені авторкою пеани та проаналізував її твори з точки зору літературознавця, але і спробував встановити місце авторки у сучасній українській культурі. Доповідь була академічно виваженою і ґрунтовною.

Присудження звання почесного професора в НПУ імені М. П. Драгоманова має особливу церемонію. Після доповіді про внесок Ліни Василівни в українську та європейську літературу було оголошено біографічну довідку про лауреата, а перший проректор університету, професор **Володимир Бех**, оголосив про одноголосне рішення Вченої ради університету – обрати Ліну Василівну Костенко почесним професором. В цей момент зала вибухнула оваціями. Жодного разу за останні роки так гаряче не вітали гості, студенти і викладачі новообраного почесного професора. Згода Ліни Костенко прийняти академічну мантію була не тільки честю для неї, але і причиною щирої радості драгомановців.

Під час виголошення інавгураційної промови Ліна Костенко говорила просто і щиро. Вона згадувала, як вчилась у Київському педагогічному інституті імені О. М. Горького. Пізніше, в кулуарах, поетеса з жалем згадувала про не найкраще становище тодішньої філологічної науки, яка перебувала під сильним впливом вчення академіка М. Я. Марра (тоді ще підтримуваного Й. В. Сталіним).

Поетеса чесно зізналась, що в роки навчання ніщо не свідчило про те, що бути їй колись тут професором. Втім, Ліна Василівна додала, – "я бачу, що зараз університет імені Драгоманова звільнений від ідеологічних облуд, і думаю, що тут би я навчалась". Оцінюючи сучасні тенденції розвитку України, професорка зазначила, що не можна чекати, поки настане лад в економіці, а потім займатись культурою. Розвивати культуру і мову слід завжди, зараз і негайно. Більше того, Ліна Костенко навела приклад М. Сервантеса, який працював у злиднях, і зазначила, що генії творять не тоді, коли все добре, а часто навпаки. Тут пригадується уривок вірша "Посвята" із поеми **Івана Франка** "Лісова ідилія", скерованого проти поглядів М. К. Вороного:

...Ах, друже мій, поет сучасний –
Він тим сучасний, що нещасний.
Поет – значить, вродився хорим,
Болить чужим і власним горем...

Президія урочистого засідання Вченої ради університету

Лейтмотивом доповіді став заклик до створення і підтримки "гуманітарної аури нації", якої, на думку поетеси, досі нема. Одним із прикладів вдалої роботи над постанням цієї аури були шістдесятники. Вони були справжньою "високовольтною лінією духовності", невтомно працювали і рішуче опирались несправедливості і деградації національної культури, зазначила пані Костенко.

На завершення своєї лаконічної, але змістовної доповіді Ліна Василівна сказала, що їй прикро через те, що ніхто так і не зміг підхопити справу шістдесятників, але вона сподівається на сьогоднішнє покоління, – "Коли з'являться такі люди, які нічого не боятимуться, крім ганьби України, тоді все у нас буде добре". Виступ завершився тим, що весь зал аплодував стоячи.

Після душевного виступу директорки видавництва "Либідь" **Олени Бойко**, яка назвала урочистість "сімейною реліквією" для університету та кожного присутнього, і слів вдячності доньки поетеси професорки **Оксани Пахльовської**, і по-азіатськи велеречивого виступу **Валерія Шевчука**, перед поетесою за автографами вишикувалась довжелезна черга читачів, яка не спадала кілька годин.

Післямова. *Коли закінчилась черга із прихильників Ліни Василівни і найвитриваліші почали збиратись додому, я стояв і дивився на сильну, але втомлену жінку. Мені майнула думка, що ось так сьогодні закінчилась історія, яка почалась наприкінці сорокових років минулого століття у повоєнному радянському Києві. Колишня студентка пройшла довгу дорогу життя і повернулась в свою оновлену альма-матер уже не замріяною дівчинкою, яку навчають, що таке мова і література, а поважною професоркою з добрими очима, яка сама стала еталоном мови і літератури. Всі її знають, визнають талант і радіють з того, що вона хоч на кілька годин стала частинкою їх життя. І це був тріумф. Вже Рим не тріумфує, як колись, але все ще є на світі сила, яка повертає все на свої місця і віддає належне гідним цього.*

Антон ДРОБОВИЧ,
викладач кафедри філософської антропології

ЗАВТРА ЧЕКАЄ ВАШИХ НАТХНЕНЬ!

СЬОГОДНІШНЯ літературна презентація бачиться вельми промовистою подією: доня учительської родини зі Ржищева, колишня студентка Київського педінституту, а тепер найулюбленіша письменниця нашого народу повернулась у альма-матер. Так живий символ гідності України, високого обдаровання української жінки-мисткині, громадського діяча-непристосуванця, Ліна Василівна злучилася з душею педагогічного вишу, звільненого від облудних ідеологем і розправляючого крила для лету у високе українсько-європейське небо. Крім того, шановна гостя – справжня драгомановка, духовна спадкоємиця батька нашого університету, в чому переконує її непримиренне неприйняття всілякої облуди й брехні, задивленість у краще прийдешнє людини, народу і вселюдства, зведення у творчості золотих мостів зрозуміння між цивілізаціями, народами та культурами, гострота публічних іронічно-сатиричних компрометацій режимно-владних аберацій.

І творчістю, вельми багатою, починаючи з шістдесятницької доби, на ревеляційні мистецькі осяги-відкриття, й мужньою та гідною громадською поставою, опозиційністю до влади, уересерівської, компартійно-української й сучасної, чорнобильськими сторінками життєтворчості Ліна Василівна присвятилася невимовно тяжкому завданню: щоб "зацвіли обличчя, острахом не стерті". Поставила, неначе віща Кассандра в оточеній зусібіч Трої, своє слово на службу надтяжкому завданню: "виколупувати" свій народ із льоду мерзлоти тоталітаризму й деморалізації, зі стану нидіння на дні замулених чи забетонованих криниць духовності. Являю ідеали краси й добра через багатство епох і культур, висвічую дефекти гуманітарної аури власної нації, "вівос воко" – кличу живих, – тих, що тримають в Україні передній фронт лінії оборони" – буджу свідомість і гідність (утім нонконформістським мовчанням, відмовою від найвищих нагород із рук недостойних), пропікаю краян соромом навіть засобами фантасмагоричних убивчих візій, як статті до 20-річчя незалежності "Равнєніє на трибуну", – такий спектр осмислення чи й протиборства дійсності не одне десятиліття викликає подив і захоплення сучасників.

Ще у поемі "Зоряний інтеграл" (однойменна книжка 1962 р. була заборонена) Ліна Костенко інкримінувала псевдодержавній дійсності УРСР умирання "матері поезії" свого народу. Контекстуально це сама вітчизна, бо далі пишеться про девальвацію пойменування: "Все називається Україною – / Універмаг, ресторан, фабрика. / Хліб український, телебачення теж українське...", "І тільки мова чужа у власному домі". Далеко ж ми зайшли з того часу – універмаг став "шопінґ молом", ресторан і фабрика зникли, хліб став соціальним і тому глевким, охрещене національним телебачення перебивається російськими кримінальними серіалами, а мова усе ще чужа, ба й витіснювана "згори" – та чи ж у власному домі?

Тодішня влада за подібні рядки високого літературного ґатунку вустами секретаря партії з ідеології "нєудобозабиваємого" Скаби, що й по смерті неусипно стереже на Байковому цвинтарі Максима Рильського з сусідньої могили, оголосила творчість Ліни Костенко формалістичними вивертами, що буцімто ідейно та художньо знецінюють поезію, і так подала сигнал репресаліям. Тим-то – у відповідь – вістря слова-зброї Ліни Костенко, гартоване режимною облогою, стало ще гостріше спрямоване проти ворогів і манкуртів, що тешуть труну "трагічній" і "безсмертній" Україні, її автентичному духові та кришталевій мові.

Осердям презентованої сьогодні вишукано виданої збірки "Річка Геракліта" є тонко прочутий і філігранно проведений мотив релятивності часу. Як сказав названий мудрий геллін, "Панта реі" ("все йде, все минає"), в одну й ту ж воду, за великим Леонардо да Вінчі, не вступиш двічі, не вернеться вона, як елегійно зітхнув українець Леонід Глібов у знаменитій "Журбі".

Щедрим і багатоманітним є літературне спілкування майстра, що перетворює "Річку Геракліта" й інші збірки на своєрідний поетичний травелоґ – інтелектуальну й "осердечену" мандрівку часами, епохами й землями: Елладою й Італією, Сицилією, опущеною у море, як кораблик із долонь Вседержителя, Ґоґенівським Таїті, Венецією й Київською Ведаецією, Світязем і карпатським дивокраєм денцівок і трембіт, українським Приазів'ям. А ще – це рафінуючі душу нації мандри культурами і мистецтвом інших народів, що породжують інноваційність прочитання "світових" образів Джоконди і Гамлета, цариці Савської й королеви Ядвіґи, Сольвейг та Ікара, старозаповітних персонажів, як у маленькому шедеврі афористичності: "Любов підкралась тихо, як Даліла, / А розум спав, довірливий Самсон".

Широка амплітуда психологічних станів ("Смертельний падеграс"), розкішне "олітературення" т. зв. "віґілійних" ("Свят Вечір") та оновлених фольклорних мотивів ("Українське альфреско", "Три принцеси"), продуктивне культивування засобів умовності, несподіваних пуантів іронічного письма ("Флейта Афіни") посприяло розпросторенню у збірці себевиявів ліричного мовця, зростанню психологічної й художньої пружності, параболічності думок. Якщо мудрий народ майя, подейкують, колись назвав поезію крижаним вітром із обителі богів, то музі Ліни Костенко приступні всі тони аполлонівської кіфари – від теплого леготу самобутніх віршів про природу, культуру, красу – й до гнівного борвію сатиричних інвектив. Мов піфія з каменю Омфалос, Ви, Ліно Василівно, прорікаєте не обігові, а остаточні істини, – й горе тим, хто не дослухається до них...

Ліну Костенко знають у Драгомановському університеті і радіють з того, що вона хоч на кілька годин стала частинкою життя кожного, хто був присутній на зустрічі

Кажуть, що у деяких американських університетах авторитетні майстри слова – глибокі мислителі – деколи дають згоду бути кимось на зразок ідейно-моральних наставників студентів, формують молодь своїми добірними думками. Мріємо бачити Вас у такій іпостасі для п'ятикурсників Інституту української філології, та не сміємо просити про це, бо усвідомлюємо – "істина печальна: життя зникає, як ріка Почайна", а Ваш дорогоцінний час належить усій Україні, світові, літературним Пропілеям! Уклінна подяка Вам за творення нового піткання краси, за те, що десятиліттями Ви задовольняли потребу душі у творчості як молитві! Завтра чекає Ваших натхнень!

Володимир ПОГРЕБЕННИК,
професор, доктор філологічних наук

Зачитуюся Ліною Костенко –
Й історія прадавня з попелу встає,
Читаю "Марусю Чурай" й "Берестечко" –
І серце кров'ю підпливає вже моє.
О, як багато треба знати,
Щоб так писати щиро й від душі,
І освятити слово "Україна – мати"
Й за ним на прю сто літ іти.
Слова несказані Вами вже сказанні,
Їх виплекали в купелі давно.
Ви зустрічали їх завжди ізрання,
Й завжди писали, щоб там не було.
Ви заспівали "Пісеньку з варіаціями",
Її вже підхопило і село.
Ви – совість і душа української нації,
У нас таких ще не було.

Лариса БИСТРОВА-ДРОБОТ

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ФОРУМ РЕКТОРІВ

15-17 вересн

СТВОРЕНО АСОЦІАЦІЮ РЕКТОРІВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ ЄВРОПИ

15-17 ВЕРЕСНЯ 2011 р. у Національному педагогічному університеті імені Михайла Драгоманова проходив **Європейський Форум ректорів педагогічних університетів**. До вишу з'їхалися делегації з 11 країн Європи. Понад 30 очільників вітчизняних педагогічних університетів з усіх куточків України (Ніжин, Миколаїв, Ужгород, Луцьк, Одеса, Переяслав-Хмельницький, Тернопіль, Суми, Черкаси, Луганськ, Глухів, Ізмаїл, Житомир, Херсон, Мелітополь, Чернігів, Умань, Рівне, Дрогобич, Кіровоград, Вінниця та ін.) приєдналися до участі у Форумі.

Поважне зібрання розглядало нагальні питання педагогічної освіти, що вже давно постали перед сучасним суспільством. Об'єднавчі процеси, що відбуваються на теренах Європи, потребують нового, підготовленого суб'єкта – людини, здатної до сприйняття інших культур і ментальностей, яка б могла легко знаходити шляхи до співпраці між народами.

Це завдання у всі часи покладалося на плечі вчителя, який повинен підготувати майбутню людину на новій ціннісній платформі толерантності, солідарності, на засадах демократії, екології і права. Сьогодні вчитель стає тією духовною основою, на якій і здійснюється педагогічний процес в усіх країнах Європейського простору.

Учасники зборів Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи

Висловити повну підтримку з боку Національної академії педагогічних наук України учасникам Форуму на засідання завітав Президент НАПН **Василь Кремінь**. Пан президент подякував за турботу, яку виявляють до проблеми підготовки вчителя у світі представники різних країн. *"Це стосується підготовки людини до життя в нових умовах інноваційного типу прогресу, коли динаміка змін набуває незнаного раніше руху, і освіта повинна дати можливість особистості не тільки засвоїти основну суму знань, але й виробити вміння до здобуття знань як риси способу життя сучасної людини"*, – переконаний Василь Григорович.

Сьогодні процес будь-якої держави залежить не лише від внутрішніх зусиль країни, але й від того, на якому рівні її громадяни зможуть співпрацювати з іншими націями і народами. Людина майбутнього повинна стати глобалістською людиною, а це ще одне із завдань освіти, тому подібне міжнародне співробітництво має особливе значення тепер. Представники європейських країн мали можливість висловити власні гіпотези щодо цього, поділитися педагогічним досвідом своїх навчальних закладів. Поважні професори з Литви, Македонії, Німеччини, Грузії, Чеської Республіки, Росії та Білорусі внесли пропозиції щодо удосконалення підготовки вчителя для європейського освітнього простору XXI століття в аспектах міжкультурного та регіонального співробітництва, інноваційних методик і моделей.

Завдяки конструктивним діалогам та плідній співпраці учасників Форуму 16 вересня було створено **Асоціацію ректорів педагогічних університетів Європи** та засновано науково-педагогічний часопис **"Європейські педагогічні студії"**, що консолідуватиме досвід європейських країн та забезпечуватиме його розповсюдження.

Планується, що журнал виходитиме мовою країни, яка куруватиме проект, але із розширеним додатком текстів англійською мовою. Також видання матиме й електронну версію для загальнодоступного користування, а перший номер відобразить матеріали засновницького засідання Форуму та утверджений Статут Асоціації.

До Президії новоствореної Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи загальним голосуванням було обрано ректора НПУ імені М. П. Драгоманова **Віктора Андрущенка**, ректора Білоруського державного педагогічного університету імені Максима Танка **Петра Кухарчика**, ректора Вільнюського педагогічного університету **Альгірдаса Гайжутіса**, ректора Кишинівського педагогічного університету імені Іона Крянге, віце-ректора з розвитку інвестицій Університету "Гоце Дельчев" **Кіріла Барбарєєва**, ректора Педагогічного університету Комісії Народної Освіти в Кракові **Міхала Сліву**, ректора Московського міського педагогічного університету **Віктора Рябова**, ректора Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської у Варшаві **Яна Лащика** та ректора Харківського національного педагогічного університету імені Г. Сковороди **Івана Прокопенка**. Представниками країн європейського простору визначено науковців, присутніх на засновницькому засіданні.

Також Асоціація матиме три віце-президенти – **Міхала Сліву, Віктора Рябова** та **Петра Кухарчика**. Виконавчим директором призначено проректора з міжнародних зв'язків НПУ **Володимира Лавриненка**.

Президентом Асоціації одноголосно обрано лідера серед ректорів педагогічних університетів, достойного учня Михайла Драгоманова **Віктора Андрущенка**.

Також на засіданні було прийнято проект звернення до Міністрів освіти, Парламентаріїв і Урядів європейського простору про підтримку школи педагогічної освіти та підготовки нового вчителя для об'єднаної Європи XXI століття.

Усі учасники Форуму з ентузіазмом поставились до створення такої організації, розуміючи нагальність її функцій. За словами Віктора Петровича, сучасний світ розвивається дуже напружено, а ринкові стосунки охоплюють людину прагматизмом. Незважаючи ж на все це, головними суспільними цінностями залишається духовність і мораль. Якщо ж людство почне працювати лише заради грошей та влади – цивілізація втратить своє людське обличчя. *"Історична місія вчителя і ректора педагогічного університету – зберегти це людське, духовне обличчя цивілізації*, – зауважує Віктор Андрущенко, – *тому мусимо об'єднати свої зусилля"*.

ЖИТИ ЗА ПОСТУЛАТАМИ ДРАГОМАНОВА

В НПУ імені Михайла Драгоманова втретє пройшли Драгомановські читання, що кожного року збирають найвідоміших науковців у різноманітних галузях науки з цілого світу. І невідомо, чи то постать великого мислителя щораз змушує вчених замислюватися над його постулатами, а щирих громадян – за цими постулатами жити.

На пленарному засіданні виступили ректор НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор філософських наук, професор, академік **Віктор Андрущенко**, академік-секретар НАПН України, доктор філософських наук, професор **Ольга Сухомлинська**, доктор філологічних наук, професор **Володимир Погребенник**, доктор історичних наук, професор **Богдан Андрусишин** та інші поважні науковці. У рамках "Драгомановських читань" працювали наступні секції: "Михайло Драгоманов у контексті педагогічної думки XIX–XX ст.", "Філософський та культурологічний аспект у творчій спадщині М. Драгоманова", "Етнополітичні, історичні та соціальні дослідження у творчості М. Драгоманова", "Українська словесність у спадщині М. Драгоманова", "Освітні вимірювання та технології в умовах інтеграції освітніх систем і теоретична спадщина М. Драгоманова".

Виступає видатний педагог Ш. Амонашвілі

Як зауважив на відкритті конференції ректор вишу Віктор Андрущенко, завдяки таким заходам для світу відкривається обличчя *"велета думки, педагогічної дії, державотворчих процесів. Діалоги навколо особистості Драгоманова вибудовують конструктивні місточки в наше сьогодення, бо проблем, особливо щодо модернізації педагогічної освіти, дуже багато"*.

Віктор Петрович переконаний, що вивчення досвіду та спадщини українських подвижників-мислителів, у числі яких чи не першим стоїть і Михайло Драгоманов, дасть сучасним науковцям відповіді на питання, особливо актуальні сьогодні.

Та й чи ж треба виокремлювати тут сфери й галузі, до яких дотичний Драгоманов. І культура, й освіта, й політика осмислені в його науковому доробку, а за цим спадком треба виховувати нові покоління, оновлюючи свідомість українців.

170-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

Виступає голова Верховної Ради Володимир Литвин

15 ВЕРЕСНЯ велика родина Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, закордонні гості – учасники Європейського форуму ректорів педагогічних університетів та поважна громадськість Києва святкували 170-річчя від дня народження великого Українця – Михайла Драгоманова.

Найщиріші слова поваги та визнання на честь мудрого вчителя лунали в залі Національної опери України імені Т. Г. Шевченка. Доповідь "Світова велич Михайла Драгоманова" виголосив голова Верховної Ради України, доктор історичних наук, академік НАН України **Володимир Литвин**.

Серед присутніх на зустрічі особливо приємно було бачити Першого заступника Міністра освіти і науки, молоді та спорту **Євгена Суліму**, що зачитав вітальний адрес від Президента України **Віктора Януковича**, а також співголову Наглядової ради університету, доктора філософських наук **Анатолія Толстоухова**. Анатолій Володимирович виголосив привітання для колективу вишу з нагоди ювілею М. Драгоманова від Прем'єр-міністра нашої держави **Миколи Азарова**. Подарунком для усіх присутніх стала й участь у заходах класика української літератури, видатного поета **Бориса Олійника**.

Урочисті заходи до ювілею М. Драгоманова відбулись в залі Національної опери України імені Т. Шевченка

Ректор університету **Віктор Андрущенко**, що став ідейним натхненником святкувань, подякував шановним гостям за увагу до постаті Михайла Драгоманова та висловив сподівання на те, що такі зустрічі кожного разу все більше і більше відкриватимуть для українців і світу мислителя і громадського діяча, який стільки років був приречений на забуття.

Ректор університету В. П. Андрущенко розповідає про велич М. П. Драгоманова

Урочисте засідання завершилось концертною програмою у виконанні найповажніших художніх колективів України, мистецьким талантам яких подивувався б і Михайло Драгоманов – Національного заслуженого академічного українського народного хору України імені Григорія Верьовки (художній керівник і головний диригент – Герой України, народний артист України, лауреат Національної премії України імені Т. Г. Шевченка, професор, академік **Анатолій Авдієвський**) та Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України імені П. Вірського (художній керівник – Герой України **Мирослав Вантух**).

...ів педагогічних університетів

...есня 2011 р.

ВІТАЄМО

Ректора НПУ імені М. П. Драгоманова Віктора Андрущенка з обранням Президентом Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи.

Університет пишається своїм лідером!

Книга, що знаменує початок нової педагогіки

ПІСЛЯ "Сутінків Європи" Освальда Шпенглера ця книга на зміну песимізму та драматизму несе суспільству світлу ідею можливостей позитивних змін і трансформацій, перспектив активного втручання у цивілізаційні процеси.

"Світанок Європи" **Віктора Андрущенка**, ще навіть поки лежав у друкарні, отримав розголос серед наукової громадськості, особливо напередодні славнозвісного **Європейського Форуму ректорів педагогічних університетів**. Проблематика, якої торкається автор, до болю актуальна для сучасного освітнього суспільства, і не лише України.

Європейські вчені в галузі педагогіки, соціології, менеджменту відкриють для себе у цій монографії небачену кількість тез, наукових гіпотез, оригінальних авторських думок, що вже давно заслуговують на глибокі розвідки.

Зокрема у книзі аналізується перебіг об'єднавчих процесів на теренах Європи, суперечності та перепони на цьому шляху, можливості їх уникнення та мінімізації засобами навчання й виховання. Підкреслюється, що головним суб'єктом і провідником цього процесу постає вчитель. Віктор Петрович обґрунтовує необхідність формування нового вчителя на платформі загальнолюдських цінностей.

Одинадцять розділів книги присвячені розгляду парадигми європейськості в Україні, функціонування освіти в глобалізованому світі. Тут зібраний не лише неоціненний досвід великих педагогів і мислителів, але й деталізовано перспективи застосування цього досвіду в майбутньому, бо ж лише будуючи педагогічну науку на класичному фундаменті, можна не переживати за стійкість споруди.

Така книга стане неоціненним подарунком не лише для вчителів, педагогів, соціологів, але й для політиків, істориків, філософів, для звичайних студентів, пересічних громадян, які себе усвідомлюють щирими українцями на світовій арені.

"ВІДОМИЙ-НЕВІДОМИЙ"

Проректор проф. Г. І. Волинка презентує книжку "Відомий-Невідомий Драгоманов"

СВЯТКУВАННЯ 170-річчя від дня народження Михайла Драгоманова увінчалися популяризацією цієї постаті на державному рівні. Видатні науковці, письменники, представники бізнесу і влади визнали особистість Михайла Петровича як Вчителя всього українського народу.

Національний педагогічний університет його імені подарував громадськості надзвичайний подарунок – ювілейний збірник на пошану визначного вченого **"Відомий-невідомий Михайло Драгоманов"**, що побачив світ у видавництві вишу.

Книга умістила статті та розвідки, присвячені різним граням життєдіяльності й наукової спадщини М. П. Драгоманова. Пропоновані дослідження, що належать перу відомих українських вчених, у сукупності відтворюють непроминальне науково-творче осмислення Драгоманова як історика, літературознавця, педагога, культуролога й релігієзнавця, філософа, політолога й політика, правознавця і суспільствознавця, економіста, публіциста, редактора, видавця тощо.

У виданні можна знайти статті таких відомих учених, як **Віктор Андрущенко**, **Володимир Погребенник**, **Любов Мацько**, **Марія Плющ**, **Юрій Шемшученко**, **Володимир Бех**, **Володимир Борисенко**, **Володимир Денисенко** та багато інших.

Ювілейний збірник став ще однією сходинкою до привідкриття завіси, за якою стільки років переховували це величне ім'я. Можливо, нові покоління нарешті зовсім по-іншому сприйматимуть Михайла Драгоманова, заповнивши усі білі плями його життєпису й громадської діяльності.

ПЕРШОМУ УКРАЇНЦЮ ЄВРОПИ

Під час покладання квітів М. П. Драгоманову

10 ВЕРЕСНЯ відбулось покладання квітів до пам'ятника видатного історика, філософа, культуролога та громадського діяча України Михайла Петровича Драгоманова.

Акція, ініціатором якої стала Студентська рада Інституту філософської освіти і науки, була присвячена 170-річчю від дня народження Михайла Драгоманова. До заходу вшанування пам'яті "першого українця в Європі" приєднався ректор університету академік **Віктор Андрущенко** та проректор з навчально-методичної роботи професор **Роман Вернидуб**.

Про постать Михайла Драгоманова, а також його суспільну роль у житті нашого народу розповів викладач кафедри культурології, редактор газети "Педагогічні кадри" **Сергій Русаков**.

Покладання квітів студентами і викладачами Інституту філософської освіти і науки відкрило ряд заходів до ювілею Михайла Драгоманова, чиє ім'я носить наш славний університет.

Юлія СУХЕНКО

Ректор розповідає студентам про М. Драгоманова

Шпальту підготувала Людмила КУХ, керівниця прес-служби університету. Фото: Тарас Бондаренко

Постать

МИКОЛА ЗАКОВИЧ:
“Наука і викладання – це спільне”

З іменем Миколи Михайловича Заковича пов’язані плідні дослідження з проблем культури та релігієзнавства. Він першим теоретично обґрунтував необхідність вирізнення і всебічного дослідження святково-обрядової сфери культури народу, виявив закономірну залежність звичаїв, свят і обрядів від типу соціальних відносин, особливості їх розвитку. Цим було відкрито новий напрямок досліджень у галузі філософського аналізу культури.

12 серпня Микола Михайлович відсвяткував 80-річчя. Вчений люб’язно погодився розповісти про своє життя газеті “Педагогічні кадри”.

– Миколо Михайловичу, вітаємо Вас з Днем народження. Хай доля дарує Вам довге здоров’я і наснагу в роботі зі студентами! Миколо Михайловичу, як нам відомо, за спеціальністю Ви вчитель фізики. Розкажіть, будь ласка, як з фізика Ви стали філософом та релігієзнавцем?

Проф. М. М. Закович дає настанови викладачам

– Трудову діяльність я розпочав у загальноосвітній середній школі вчителем, викладав фізику у 9-х і 10-х класах. Такий тоді був порядок – вчителів було мало, тому повинні були відпрацювати після інституту. Згодом змінив вчительську роботу на комсомольську, а потім – на партійну. Я працював керівником лекторської групи, постійно спілкувався з викладачами, які приїздили читати лекції. Через деякий час перейшов на науково-дослідну роботу в Інститут філософії імені Г. С. Сковороди Академії наук України, де працював старшим науковим співробітником, завідувачем відділу інституту в м. Івано-Франківську. Пізніше призначили на посаду завідувача сектору філіалу Академії суспільних наук у м. Києві, а захистивши докторську дисертацію у 1983 р., я став завідувачем кафедри у Київському державному педагогічному інституті ім. О. М. Горького (тепер Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова).

Підручник за редакцією проф. М. М. Заковича, який витримує вже 10-те перевидання

– Хто вплинув на ваше становлення?

– Я навчався у Москві. Там і дисертацію захищав, а в Київ приїхав вже як зрілий релігієзнавець. Що ж до мого формування як філософа, то тут велику роль відіграли колишній директор Інституту філософії АН України Володимир Шинкарук і Мирослав Попович – нинішній директор. Тривалий час я з ними працював.

– Ви очолювали кафедру 20 років. Скажіть, будь ласка, коли ви прийшли працювати, вона йменувалась кафедрою наукового атеїзму, етики і естетики, на початку 90-х з вашої ініціативи її перейменували на кафедру культурології. У той час культурологія не була такою популярною, як сьогодні, чому була обрана саме вона?

– Наша кафедра була створена у 1964 р., я прийшов в університет у 1983 р., тобто кафедра працювала довгий час до мене. Завідувачем тоді був **Борис Лобовик** – талановитий вчений-філософ. Коли він перейшов працювати в Інститут філософії, завідувачем призначили мене. Кафедра культурології спершу називалась кафедрою наукового атеїзму, етики і естетики. У 1985 р. її перейменовано на кафедру історії і теорії релігії та вільнодумства, етики і естетики. З 1991 р. у зв’язку з розширенням кола дисциплін вона отримала нову назву – кафедра культурології. Це з погляду того, що кафедра була дуже великою – 22 викладачі, і ми відкрили цю нову дисципліну. Її стали вивчати всі студенти усіх факультетів університету.

Колектив кафедри культурології

На мій погляд, одним з найактуальніших є питання релігійної ситуації: як вона розвиватиметься у XXI столітті? І саме науковцям слід шукати відповідь на це питання.

– Які особисті здобутки для вас є найвизначнішими?

– Найвизначнішими здобутками для мене є дві книжки – “Релігієзнавство” та “Українська і зарубіжна культура”. І звичайно ж це вихованці, яких вдалося підготувати – 28 кандидатів і 11 докторів наук.

– Ви підтримуєте зв’язок з ними?

– Аякже, ми підтримуємо найтісніші зв’язки.

– Хтось з ваших вихованців сьогодні працює в університеті?

– Так, це Віталій Хромець, нині він заступник завідувача кафедри культурології. Слід згадати також Тараса Борозенця, Світлану Хрипко, Юлію Корнійчук. Загалом через мої настанови “пройшла” більша частина кафедри.

– Чим для вас є Драгомановський університет?

– Це вагома навчальна і наукова установа. Тут я не тільки викладаю, а й пишу підручники, наукові праці.

– Над якою темою ви працюєте зараз?

– Тема одна і та ж сама, але акцент залежить від ситуації. Релігієзнавство – це наука, яка більш-менш стабільна.

– До того ж Ви ведете наукову школу під назвою “Культурологія як чинник формування особистості, наукова та релігійна картина світу”? Як ви поєднуєте релігієзнавство і культурологію?

– Вони чудово поєднуються, бо релігієзнавство – частина культурології, воно посідає в ній вагоме місце. Це і є мій своєрідний внесок.

– В СРСР була заборона релігії, але люди тягнулися до неї…

– Я не поділяю думки, що в СРСР діяла заборона релігії чи церкви. Церква була і є. Володимирський собор, Лавра як стояли на місці, так і стоять досі. Щоправда, функції церкви тоді звужувалися. Питання було поставлене так: є віруючі – нехай вони ходять, моляться, виконують обряди, немає віруючих – нехай з ними працює церква. Заборони ж як такої не було. Комсомолець міг йти до церкви як спостерігач, якщо ж ставав учасником церковного обряду – парторганізація вже розглядала його справу.

– Ви одним з перших розглянули традиції і обряди, їх взаємозв’язок із соціальними стосунками. Розкажіть, будь ласка, детальніше.

– Чесно кажучи, я не хотів брати цю тему для дослідження. Але так трапилося, що я став третім дослідником у СРСР, хто серйозно над нею працював – що таке обряди? чому вони існують в різних релігіях? Тоді ця тема виявилася вдалою. Але я не захищав її як дисертацію. Це була лише книжка. Її видали накладом 24 тисячі примірників, і вона розійшлась в усі республіки. А вже у 80-ті роки я продовжив тему обрядовості.

– Які у Вас плани на найближчий час?

– Для мене наука і викладання – це спільне. За моїми книжками навчаються багато студентів Тому в планах на найближчий час – підготувати і видати збірку “Релігієзнавство у ВНЗ”.

Для мене Драгомановський університет – це вагома навчальна і наукова установа.

– Ваші побажання студентам, викладачам, читачам газети.

– Бажаю утвердитися в науковій роботі. І соціологам, і політологам, і релігієзнавцям, і іншим науковцям. Знайдіть свою тему і розробляйте її. Особливо це побажання релігієзнавцям, адже сучасна релігійна ситуація в Україні складна. Якщо на початку XX століття можна говорити здебільшого лише про православ’я, то зараз важко говорити про один напрям. Сьогодні функціонує більше 130-ти релігійних напрямків та рухів, і їх треба досліджувати. Якщо ж говорити про весь світ, то це ще більше релігійних течій і спрямувань. Питання релігійної ситуації, на мій погляд, сьогодні є одним з найактуальніших – як вона розвиватиметься у XXI столітті? І саме науковцям слід шукати відповідь на це питання.

Завжди спраглий до роботи і радий зустрічам з колегами

ДОВІДКА:

ЗАКОВИЧ Микола Михайлович

Народився 12 серпня 1931 р. в селі Кутище Тлумацького району Івано-Франківської області. Вчений, педагог, громадський діяч України. Філософ, релігієзнавець, доктор філософських наук (1983), професор (1984). Заслужений діяч науки і техніки України (1992).

Автор понад 190 праць, серед них 11 монографій, відомих в Україні і за її межами.

Професор М. М. Закович визнаний одним із провідних науковців і фахівців у викладанні культурології, релігієзнавства, етики і естетики. За його участю розроблено концепцію і визначено зміст культурологічних дисциплін, що викладаються у вишах, під його авторством і науковим керівництвом складено нові програми, підготовлено і видано нові підручники і навчально-методичні посібники, що здобули загальноукраїнське визнання.

Спілкувався Сергій РУСАКОВ
Фото Ірини МОРОЗ

Позанавчальна розмова

"СПОКІЙНО ЖИТИ – НЕ ЦІКАВО!"

Олександр ***КОЗИНЕЦЬ***

"Педагогічні кадри" впроваджують нову рубрику – "Позанавчальна розмова". Її героями будуть викладачі, які мають активне життя і різноманітні хобі. Спробуємо дізнатись, чим ще цікавляться драгомановці. Сьогоднішній герой не захотів розголошувати своє прізвище та ім'я, але це справжня людина, яка працює в нашому університеті. Світлини є лише ілюстративним матеріалом до інтерв'ю.

МУДРЕЦІ стародавнього світу стверджували: справжнє багатство людини – у її внутрішньому світі. Головне, аби вистачало часу на розвиток цього світу, – зауважують сучасники. "Якщо бажання є – то й час буде!" – переконує мене викладач нашого університету, який окрім того, що є авторитетом серед студентства, має досвід роботи на радіостанції. Оскільки він побажав залишитись інкогніто, хай це буде історія про одного реального героя.

– Як Ви потрапили працювати на радіо? – запитав я його.

Посміхнувшись, той відповів:

– Минулої осені я працював з однією з українських співачок. Допомагав їй покращити вимову. Ми бачилися майже щодня на одній з радіостанцій. Там є студія звукозапису. Наші заняття оплачував продюсер співачки, який є власником цієї студії та одночасно співпродюсером радіостанції. Він і обмовився про те, що їм потрібен ведучий для однієї з нічних передач. Мені запропонували пройти співбесіду – я погодився. Але після того все ніби й затихло. Проте через місяць мені зателефонував продюсер співачки і запросив на фінальний кастинг. Його я пройшов вдало і почав працювати на радіо. Десь три з половиною місяці працював…

– А пам'ятаєте свій перший прямий ефір?

– *(Сміється.)* Так, пам'ятаю. Спочатку було три пілотних випуски, в записі, а четвертий ефір був наживо. Якраз тоді в гостях у нас був Олександр Пономарьов.

– Не страшно було?

– Звісно, страшно! Але ведуча-партнерка дуже підтримувала, тому було цікаво, але й хвилювався дуже – слухали ж близькі та знайомі. Я лише кільком сказав, а вони вже під час ефіру всіх своїх друзів пообдзвонювали – таке собі "сарафанне радіо" вийшло. Потім пошкодував про те, що сказав їм про ефір.

– Хто з відомих людей, окрім Пономарьова, ще був у Вас у гостях?

– Ані Лорак, "Друга ріка", Потап з Настею, інші… Усіх не згадаю. Мав бути і Григорій Лепс – у нього якраз на той час був концерт у Києві, але в останній момент зустріч зірвалася.

– Яким був формат передачі?

– Ми запрошували гостя, який мав брати участь в обговоренні щоразу нової відомої казки, сюжет якої ми "підганяли" під теперішню ситуацію в країні. Тобто ми обігрували іменами казкових героїв політичних та інших діячів, не називаючи їх, але говорили так, що можна було легко зрозуміти, про кого йде мова. Хоча й був заздалегідь підготовлений сценарій, але рідко його дотримувались, бо зірки приїздили на ефір просто перед передачею, тому не мали часу читати сюжет, який їм пропонують. То й виходило десь 40% за сценарієм, все інше – імпровізація.

– Чи не заважало радіо Вашій викладацькій діяльності?

– Якраз тоді у мене були пари в другу зміну, тому скрізь встигав, хоча відіспатися майже не виходило: додому повертався після ефіру о четвертій ранку, а з восьмої – вже був на ногах. Ще й маленька дитина – самі розумієте…

– А якою була реакція дружини на Ваші "нічні зміни"?

– Спочатку було цікаво обом. Але потім її почала напружувати моя відсутність вдома, адже на тиждень було по три ефіри. Я йшов на пари, повертався о двадцятій, а о двадцять другій вже треба було виходити, щоб хоч за годину до ефіру приїхати в студію і підготуватися.

– Чи впізнавали Вас студенти?

– Так. Одна навіть прямо на парі спитала, чи то насправді був я. *(Посміхається)*. Довелося зізнатися. Згодом ставало цікавіше: пара розпочиналася з того, що "ми Вас чули по радіо". Особливо після передачі з Потапом та Настею. Формат передачі був таким, що доводилося жартувати, відпускати такі репліки, яких ніколи не дозволяю собі в університеті, тож студентам кортіло процитувати мене чи якось прокоментувати деякі з висловлювань. Це створювало для мене певний дискомфорт. Але згодом звик. І вони зрозуміли, і я призвичаївся.

– Які враження у Вас від цієї роботи? Чому пропрацювали так недовго?

– Враження приємні. Хоча були і не дуже вдалі ефіри, але спілкування з зірками поза ефіром часто було набагато приємнішим і цікавішим. Чому пішов? – Одна з причин – мало приділяв уваги дружині та дитині, інша – часті безсонні ночі за невелику платню.

– Не шкодуєте? Чим для Вас був цей період життя?

– Ні, не шкодую. Це була можливість самореалізації, спілкування з відомими людьми, яких за інших обставин лише чуєш чи бачиш на екрані. І найважливіше – це досвід.

– Що спонукало Вас до викладацької роботи?

– Викладачем себе довгий час не уявляв. Навіть бажання не було. Активно займався спортом і хотів реалізувати себе там. Вже досяг рівня майстра спорту міжнародного класу з греко-римської та вільної боротьби, був у збірній України. Проте серйозна травма завадила спортивній кар'єрі.

– А зараз, окрім викладання, ще чимось хочете займатися чи вже займаєтесь?

– У мене є потреба всебічної реалізації. Під лежачий камінь вода не тече. Вже маю деякі замальовки, але поки розповідати не буду – я забобонний *(посміхається)*. Займатися чимось одним все життя – не моє. Я змінював багато видів діяльності, це тільки додавало інтересу. І якщо чесно, то спокійно й не хочеться жити. Не цікаво!

УНІКАЛЬНА ВИСТАВКА

НЕЩОДАВНО на території Софії Київської відбулось відкриття виставки **"Шевченківський район в історії державотворення України"**, на урочисте відкриття якої запросили і університетську газету **"Педагогічні кадри"**.

Виставка представляє собою зібрання унікальних документів та експонатів з приватних колекцій і музейних збірок, пов'язаних з Шевченківським районом. Відкрита напередодні **20-ї річниці Незалежності України**, виставка планується бути постійно діючою і поповнюватиметься новими артефактами.

Шевченківський район – серце Києва, колиска української державності. Його Історія тісно пов'язана як з історією створення самого міста, так і з історією державотворення давньоруської держави – Київської Русі. Головні події славної історії України, пов'язані з боротьбою за створення незалежної Держави, проходили саме в межах Шевченківського району. За його вулицями, майданами та будинками можна вивчати боротьбу за незалежність, народження, становлення, розквіт, занепад та відродження України як держави. Саме на території району закладались підвалини національної самосвідомості українського народу, тут виношувалися ідеї незалежності у **Тараса Шевченка**, **Івана Франка**, **Михайла Драгоманова, Миколи Пирогова** та ін.

Сьогодні Шевченківський район є центральним районом столиці, тут розміщена велика кількість адміністративних будівель, наукових установ, культурно-мистецьких закладів, він займає чільне місце у суспільно-політичній та економічній діяльності громадян.

Освітній і науково-дослідний потенціал району представляють широко відомі і знані не тільки в Україні, а й за її межами установи і університети, серед яких і **Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова.** Заснований у 1834 році в лоні Університету Св. Володимира, Педагогічний університет пройшов довгий і суперечливий шлях зростання та розвитку. Зі стін університету вийшла плеяда української інтелігенції, яка відіграла важливу роль у становленні як Шевченківського району, так і України. Зі здобуттям Незалежності наш університет одним з перших почав викладати історію України з національних позицій і нових методологічних підходів. А сьогодні це колиска української педагогіки, що отримала світове визнання.

Представлені на виставці експонати є чудовим ілюстративним матеріалом для розуміння історії, культури та сучасності Батьківщини.

Сергій РУСАКОВ
Фото автора

Літній відпочинок

МІСЦЕ, КУДИ ХОЧЕТЬСЯ ПОВЕРТАТИСЯ

КОЖНОГО літа драгомановці – студенти, аспіранти та викладачі університету мають можливість відпочивати на спортивно-оздоровчій базі "Сула", що поблизу міста Лубни Полтавської області. Вона розташована за кілометр від міста біля багатовікового лісу поруч з річкою Сулою та курганом Лиса гора.

Так уже ведеться: працюєш цілий рік, щоб потім кілька тижнів провести "по-особливому". І так важливо, щоб на душі після відпочинку ставало легко і всі переживання й негаразди йшли геть. Оскільки важливі в описі вражень далеко не факти, а емоції, розповім, яким був відпочинок по-драгомановськи особисто для мене.

Я потрапила в "Сулу" цього року вперше, за рекомендаціями та запрошенням бувалих драгомановців. І не розчарувалась. 14 днів з дружньою компанією біля чистої річки Сули, з півкілометровими запливами та купаннями, вечорами бесідами біля вогнища на Лисій горі, підготовкою і друком студентського журналу, "японською вечіркою", змаганнями "ботанів", їздою на конях, новими знайомствами, іграми "Твістер" і "Мафія", волейболом, триразовим харчуванням, екскурсіями, прогулянками на катамаранах – стали для мене неповторною сторінкою мого літа.

У комплекс "Сули" входять одно- та багатокімнатні будиночки, їдальня, медпункт, кіноклуб, спортивний майданчик, тенісний корт, альтанки. Традиційна програма відпочинку – екскурсії Лубенщиною (Свято-Преображенський (Мгарський) монастир, Інститут лікарських рослин, Гоголівські місця тощо).

Лубни – місце, яке дарує можливість залишити позаду усе, що не дає спокою в Києві, де переповнюєшся новими силами й завзяттям. Поруч з базою знаходиться багатовіковий ліс, річка та курган, що має назву "Лиса гора" й охороняється державою як пам'ятка культури. Це потужна енергетична точка, і варто лише з нею спілкуватися, як відчуєш гармонію з природою.

Кожному важливо усвідомити, що є люди, які тебе цінують і чекають; місце, куди тебе невимовно тягне, і ця сила тяжіння часто і є тією частиною тебе, яка прагне відпустки, кількох тижнів свободи від суєти, часу блаженства, шалених ідей та неймовірних чуттєвих вражень. "Сула" – місце, куди хочеться повернутись.

Ірина МОРОЗ
Фото автора

ЛЕКЦІЯ НА ГОВЕРЛІ

На Говерлі зібрані землі Твої, Україно!
Напис на стелі, що знаходиться на Говерлі

Ідея сходження на Говерлу виникла давно, а ідея проведення лекції на найвищій точці України – минулоріч. Тому 11-16 серпня 2011 р., в період канікул та відпусток, було вирішено "вирватись" із міської повсякденності, випробувати й пізнати себе, а також відпочити на природі. Ідея знайшла підтримку у викладачів, аспірантів, студентів та випускників Драгомановського університету, а саме Інституту філософської освіти і науки й Інституту української філології.

Пропоную читачам прочитати дорожні нотатки, які писались упродовж походу.

День 1

Вранці приїхали до **Івано-Франківська**. Поснідавши у затишній вареничній, вирушили електричкою до **м. Ворохта**. Приміські потяги нас здивували. На відміну від звичних київських електричок, вони мають лише чотири вагони, які зсередини дерев'яні і за розміром менші. Загалом електричка нагадала нам київську дитячу залізницю, тому й сприйняли її як атракціон.

Від Ворохти автомобілем доїхали до **с. Дземброня**. Місцями дорога була настільки вузькою, що фраза **Сашка Зрума** *"уявіть, що ми їдемо краєм п'ятиповерхового будинку"* змусила нас дещо запанікувати.

Від Дземброні і почалась наша "**екологічно-інформаційна стежинка"** (так було написано на дощечці). Через 10 хвилин жарти припинились, усі вже йшли мовчки. Стало зрозуміло, що легко не буде: рюкзаки важкі, сонце безжальне, а загальна довжина маршруту в 43 км (!!!) приголомшувала нашу уяву....

Сьогодні йшли не багато, вже за кілька годин розклали табір, розпалили багаття і повечеряли. Хлопці знайшли в лісі білі гриби, а **Оксана Соколова** – різні кущі, з гілочок яких зварили смачний фруктовий чай.

Неподалік жили пастухи, тому за 6 грн за літр (ціни як у столиці!) купили свіже молоко.

Настрій бойовий. Усі засинають задоволеними.

День 2

Як же холодно виходити о сьомій годині ранку з намету! Але краєвид карпатських гір та туману, що розтікається ними, змушує забути про температуру!

Незважаючи на ранній підйом, з табору вийшли на дві години пізніше запланованого. Мабуть, винен сніданок – рис з тушонкою та білими грибами...

Павло Селіванов, наш провідник і водночас голова Студентської ради ІФОН, попереджав, що другий день буде найскладнішим. Сьогодні ми підіймались і йшли гребенем **Чорногірського хребта**, 12 км "вгору-вниз-вгору" стали справжнім випробуванням. За день ми підкорили **гору Дземброня** (1877 м над рівнем моря), **г. Менчул** (1998 м). На жаль, через брак часу не встигли піднятись на **г. Піп Іван** (2028 м), де знаходяться розвалини обсерваторії першої половини минулого століття...

Дорогою зустрічаються й інші туристи. У горах прийнято вітатись, та на "Добрий день" у відповідь частіше чуємо привітне "Czesc" (польське "привіт"). А де ж українці?...

Коли почало сутеніти, ми ще йшли. До стоянки, за словами бувалих туристів, які зустрілись дорогою, було *"понти"* (для нас це вийшло кілька годин дороги). Лише о дев'ятій годині ми підійшли до **озера Бребенескул** – найбільшого високогірного озера України (1801 м), де і розклали табір.

Швидко поверечерявши, всі розійшлись по наметах. Завтра продовжуємо похід.

День 3

Відкривши застібку намету і озирнувшись, я промовив: *"Знову гори..."*, на що всі із розумінням посміхнулися.

Стоянка була біля озера, тому найвідчайдушні (температура води десь +12°С) покупалися. Зі станції ми вийшли із запізненням на три години. Сьогодні маємо підкорити Говерлу!

В Інтернеті прогноз погоди був таким: *"Протягом усього дня погода залишатиметься хмарною. Майже весь час буде йти дощ, уночі на короткий час опади припиняться"*. Такий прогноз був на всі дні походу, та насправді погода була сприятливою – сонце частіше ховалось за хмарами, не було ані дощу, ані спеки...

Дорога виявилась простішою, ніж учора, але все одно довгою. Рюкзаки не ставали легшими, а під час нового підкорення чергової вершини одній дівчині стало погано, і Сашко Зрум ніс два рюкзаки. Є ще справжні козаки в Україні!..

Поступово, та наполегливо ми наближались до **Говерли** (2061 м).

І хоч ми її бачили здалеку ще о першій годині дня, та піднялись лише о сьомій вечора.

Емоцій було багато! Говерла – найвища точка України. Один з символів нашої держави. Кожен українець має хоч раз у житті відвідати це місце.

Цікаво, що на горі знаходиться скульптурна композиція, що символізує українську державність, та мармурова стела, в якій закладені капсули із землею з усіх регіонів України. Говерла...

Не віримо своїм очам, але на горі є невелика ятка, де продаються сувеніри – магнітики на холодильник, медалі з написом "Говерла 2011". Ціни від 25 до 40 грн. Також продають гарячий чай за 5 грн. Не втримуємось і витрачаємо частину стипендій і зарплат на найвищій точці України.

Всі одразу почали писати смс та телефонувати родичам і друзям: *"Алло, я дзвоню з найвищої точки України! Все гаразд. Скучаю за тобою!!!"*.

Почалась фотосесія, записали відеозвернення до драгомановської громади (дивіться у соціальних мережах), і незважаючи на те, що сонце заходило за обрій, ми здійснили те, чим керувались на початку – **лекція на Говерлі**. На жаль, через брак часу лекція "Містичне богослів'я" (від викладача кафедри філософської антропології **Антона Дробовича**) та "Нестандартність мислення в освіті" (від автора цих рядків) були скороченими...

Табір ми поставили біля підніжжя гори. Говерла, мабуть, додає наснаги, бо ми ще довго спілкуємось біля багаття.

День 4

День розпочався з хрестоматійної фрази *"Знову гори..."*. Але сьогодні це була гора – символ країни!...

Сьогодні був поставлений новий рекорд пізнього виходу з табору – лише о 13:30 ми вирушили в дорогу. Через це ми не встигли піднятись на **г. Петрос**.

Виявляється, що Говерла є заповідником і потрібно заплатити гроші за вхід/вихід. Ціна 40 грн, та ми домовляємось по 10 грн з людини. Сподіваємось, що гроші підуть на прибирання і захист території...

Сьогодні дорогою зустрічається більше людей. Темп був жвавий, тому до стоянки дійшли вчасно. Поруч знаходилось поселення з вівчарами, тому забезпечення молоком знову є. Також вдалося поговорити з ними, вони жалілись на те, що туристи залишають після себе багато сміття (це правда, дорогою ми бачили великі купи сміття, що ніяк не додавало гордості за наших попередників). Цікаво, що на зиму пастухи залишають хату відчиненою і всередині залишають дрова, але минулого року хтось спалив половину хати і втік....

Дорога сьогодні була легкою, та втома дається взнаки. Треба лягти якомога раніше.

День 5

Фінішна пряма до "цивілізації". Через **урочище Козмещик** йдемо до **селища Лазещина**. Там є залізнична станція і кіоски, де можна купити якусь їжу. Придбали солодку воду, але вона нам не до вподоби – звикли до джерельної води...

Попри виснаженість через п'ятиденний похід, провели екологічну акцію в с. Лазещина. Прибрали залізничну станцію та територію довкола. Керувались тим, що через цю станцію проїжджає більшість іноземців, тому нам стало соромно за те, які враження можуть залишитись у туристів під час очікування потяга на брудному вокзалі. Ініціатором виступив **Антон Дробович**, більшість активно підтримала пропозицію.

Взагалі станція здивувала не так кількістю сміття, як відсутністю працівників і пристойних оголошень. Віконце білетерки було замкненим, лише приклеєне оголошення, написане від руки, що квитки можна придбати у провідників. Ще нижче на стінці хтось з попередників залишив повідомлення, що у провідника квитки не можна купити. Нас це не дуже порадувало, тому було вирішено доїхати найближчою електричкою до **Яремчи**. Там знаходиться більш цивілізований вокзал, є світло і працівники "Укрзалізниці". Забираємо з собою і групу поляків, які також сьогодні спустились з Говерли. Приїжджаємо в Яремчу о десятій вечора, але потяг до Івано-Франківська лише о третій годині ночі. Попереду безсонна ніч.

День 6

За сьогоднішню ніч ми втомились більше, ніж під час сходження на гору. З цим погодилась вся наша група.

Довелось довго чекати на потяг до **Івано-Франківська**. За цей час ми познайомились з польськими студентами. Цікаво було поспілкуватись з колегами з Євросоюзу. Дізнались багато нового про їхню освітню систему.

Незважаючи на пізній (чи може вже ранній) час, загальний вагон потяга (інших квитків не було) був вщент заповнений людьми. Дві години, і вже на світанку ми у "Франику" (так молодь називає місто). Ще дві години на вокзалі: дехто намагається хоч трохи поспати, дехто просто дивиться, як оживає вулиця за вікном...

О восьмій годині ранку снідаємо у вареничній, тій самій, що і перед початком походу. Нас впізнають і дозволяють залишити рюкзаки, поки ми гуляємо містом. "Франик" нам показує **Іринка Бочар** – знайома Антона Дробовича. Часу було небагато, і весь центр не встигаємо подивитись, та вражені великою кількістю книгарень і кованих скульптур на вулицях, сідаємо на потяг до Львова...

Три години, що ми провели в дорозі, були використані для сну (їдемо в плацкарті, можемо дозволити собі лягти і відпочити) або для детального ознайомлення з книжками, що придбали. **Ольга Гончар**, студентка, що закінчила перший курс культурології, купила книжок приблизно на 400 грн.

Львів зустрічає нас короткочасним і приємним дощем. Далі йдемо гуляти містом. Морозиво, молочні коктейлі, гамбургери, сандвічі – "відводимо душу" після походу. Далі – виключно львівське меню: кава, яблуко по-віденьськи, медівка, канапки.

Цим містом можна довго прогулюватись, та квитки на потяг змушують йти до вокзалу (трамваї у місті не ходять через реконструкцію вулиць, маршруток не видно, і загалом за ці дні ми звикли до піших прогулянок)...

Потяг. Ліжко. Сон.

День 7

Київ. Робимо світлину на пам'ять. Всі хлопці неголені, осанка стала більш правильною. Дівчата в очікуванні гарячої води вдома та зустрічей з подружками. Виснажені. Щасливі.

Післямова

Гори навчають, адже людина під час кількаденного походу має можливість зрозуміти себе, коли долає нові вершини, несе важкий рюкзак, допомагає іншим дійти до мети. Саме в такі миті можна побачити справжню сутність людини, а головне – міжособистісні стосунки. І хоча маршрут походу виявився складнішим, ніж всі очікували, та згуртованість групи перемогла, кожен набув ще більшої віри у власні сили та друзів.

Знаменним для нас стало і те, що ми підкорили Говерлу напередодні **20-річчя Незалежності Батьківщини**. Знаходячись на вершині цієї гори, відчуваєш, як зникають всі політичні та економічні негаразди, хочеться думати лише про єдність і красу нашої країни. Як добре, що ми вже 20 років можемо будувати молоду та величну державу!

Сергій РУСАКОВ
Фото Ірини Мороз, Оксани Соколової

Педагогічні КАДРИ газета

Газета Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова "Педагогічні кадри". Свідоцтво про реєстрацію КІ №30 від 27.01.94 р.

Головний редактор Сергій Русаков.
Літературні редактори Галина Голіцина, Людмила Кух.
Комп'ютерне складання і верстання Тетяни Ветраченко.
Фото Василя Тимошенка.
Наша адреса: м. Київ-30, вул. Пирогова 9, редакційний відділ, тел. (044) 239-30-85, факс 234-75-87, e-mail: gazeta@npu.edu.ua

Видавництво НПУ ім. М. П. Драгоманова
м. Київ–30, вул. Пирогова, 9
e-mail: Npu.press@i.ua
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002 р.

Видрукувано у друкарні НПУ імені М. П. Драгоманова.
Наклад 1000 примірників.

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори.
Позиція редакції не завжди збігається з авторською.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.